

P. VIKA EKSTA

Vīrišķā skatienu klātesamība portretu fotogrāfijā mēdz sievietes padarīt eksaltētas un atdalītas no realitātes, nereti viņas reprezentējot kā pasīvas, bet vienlaikus iekārojamas būtnes. Mākslinieku tieksme uzlūkot sievieti kā erotisku fantāziju objektu caurvij arī pavisam intīmas dokumentālo fotogrāfiju sērijas, kurās ir nojaušama nespēja noslēpt fizisku interesi par fotogrāfijas objektu. Nereti sastopami gadījumi, kuros autors — vīrietis — fotografē savu partneri — sievieti. Vikas Eksta darbu sērijā "P." ierastās dzimumlomas tiek apvērstas, atspēkojot vīrišķo skatienu.

Fotogrāfijās redzamais vīrietis, mākslinieces dzīvesbiedrs, ir piekritis tikt fotografēts miegā, tādējādi izslēdzot iespēju kontrolēt ķermeņa kustības un pozēt kameras priekšā. Šis uzstādījums padara viņu bezpalīdzīgu un ievainojamu, kamēr Eksta kļūst par vērotāju un dokumentē savu modeli, viņam to neapzinoties.

Par spīti iesaistīto personu atšķirīgajiem apziņas stāvokļiem, šīs fotogrāfijas atspoguļo savdabīgu komunikācijas formu. To tapšanas laikā attēlos redzamais vīrietis P. strādāja naktsmaiņā vidēji sešas dienas nedēļā un mājās laiku pavadīja aizmidzis vai miegains. Šāds darba grafiks — un līdz ar to arī fotografēšanas process — ilga vienu gadu. Saspīlētas, neordināras kopdzīves dokumentēšanai piemīt arī terapeitiska funkcija, jo fotogrāfiju uzņemšana ir ļāvusi autorei sazināties ar cilvēku, kurš tobrīd nav varējis iesaistīties tiešā komunikācijā.

Izstādē redzamās fotogrāfijas papildina Eksta dienasgrāmatas ieraksti. Tajos reģistrēts P. ikdienas režīms — darba grafiks, miegā pavadītais laiks un pašas pārdomas par notiekošo. "P." ir vizuāls pētījums par naktsmaiņas darba ietekmi uz cilvēka ikdienas dzīves ritmu. Šis pētījums akcentē arī jautājumu par miegu kā komunikācijas pastarpinājumu starp iesaistītajām personām, tam attālinot modeli no fotogrāfa. Pateicoties distancei, kuru radījis miegs un atšķirīgs ikdienas ritms, Eksta dokumentācijas procesā ir kļuvusi par vuāristi.

Šī darbu sērija liek domāt ne tikai par dzimumlomu nošķirumiem mūsdienu fotogrāfijā un cilvēku savstarpējo komunikāciju dažādos kopdzīves stāvokļos, bet arī par attēlu. Konkrēti — par attēla pārsātinātību, kas valda mūsdienās. Neizbēgami uzpeld dažnedažādas asociācijas, kurām patiesībā nav nekāda sakara ar redzamo. Autore guļošo modeli, iespējams, neapzināti ir attēlojusi tā, ka nelielie kadrējumi sāk atgādināt baroka laikmeta gleznas. Spontāna, miegā ieņemta poza izskatās inscenēta, jo, šķiet, Eksta, uzņemot šīs fotogrāfijas, ir domājusi ne vien par dokumentālu tiešumu. Puskailais ķermenis palagu ieskāvumā ir pavisam atbrīvots un nekontrolēts. Tajā pašā laikā P. ieņemtās pozas atgādina kādu apzināti stilizētu glezniecības kompozīciju. Šī asociācija rodas, domājot tieši par fotogrāfes skatienu, kurā ir ietverta nenoslēpjama interese.

Tomass Pārups

Vika Eksta (1987) ir māksliniece un pedagoģe, kura dzīvo un strādā Rīgā. Ieguvusi bakalaura grādu Latvijas Kultūras akadēmijas Audiovizuālās mākslas un filmu teorijas nodaļā, kā arī maģistra grādu Latvijas Mākslas akadēmijas Vizuālās komunikācijas nodaļā. Apguvusi fotogrāfiju pie Andreja Granta fotostudijā "2 Annas" un EFTI fotoskolā Madridē. Viņu interesē konceptuālā māksla un ilgtermiņa fotoprojekti. Savos darbos Eksta izmanto arī video, performanci un vizuālo arhīvu pētniecību. Ieguvusi ADC *Young Guns* balvu, Rīgas Fotogrāfijas Biennāles 2016 balvu "Meklējam jauno fotogrāfijā" un FK *Magazine* portfolio balvu. Izstādēs Latvijā un ārvalstīs piedalās kopš 2014. gada.

Atbalsta: VKKF, Rīgas Dome

P. VIKA EKSTA

As a consequence of the male gaze, women are often represented in portrait photography as creatures that are simultaneously passive and desirable, both exalted and detached from reality. Entirely intimate series of documentary photos are likewise imbued with artists' desires to see women as objects of erotic fantasy, which suggests an inability on the part of photographers to hide their physical interest in the subjects of their photographs. There are many cases of an artist—a man—photographing his partner—a woman. Vika Eksta's series of works *P.* reverses these familiar gender roles, countering the male gaze.

The man visible in the photographs, the artist's partner, agreed to be photographed asleep, thus excluding any possibility that he could control his bodily movements or pose for the camera. This setting leaves him helpless and vulnerable, while Eksta becomes an observer, documenting her model without him being aware of it.

Despite the differing states of consciousness of the persons involved, these photographs represent a peculiar form of communication. At the time of their making, the man visible in the images, *P.*, worked a night shift on average six days a week and spent his time at home either asleep or drowsy. This work schedule—and hence the process of taking photographs—lasted for one year. The documentation of a fraught, unconventional togetherness also possesses a therapeutic function, since the taking of photographs allowed the author to keep in touch with a person who at the time was unable to participate in direct communication.

The photographs in the exhibition are complemented by entries from Eksta's diary. These record *P.*'s daily routine—his work schedule, the time he spent sleeping—and her own reflections on what was happening. *P.* is a visual study of the influence of working night shifts on the rhythm of a person's daily life. This study also highlights the question of sleep as an intermediary, facilitating communication between the persons involved but also distancing the model from the photographer. Owing to the distance created by sleep and the difference in their daily rhythms, in the process of documentation Eksta became a voyeur.

This series of works brings to mind not only the separation of gender roles in contemporary photography and the possibilities for communication between people in various states of togetherness, but also the image itself. Specifically, our attention is drawn to the over-saturation of images, which dominates today. Inevitably, a variety of associations arise that in fact have nothing to do with what is shown. The artist, possibly unconsciously, has depicted her sleeping model in such a way that her close framings begin to resemble baroque paintings. The spontaneous positions taken up by the model during sleep appear to be staged, if only because in taking these photographs it seems that Eksta has not only been concerned with documentary directness. The half-naked body draped in bedsheets is entirely relaxed and uncontrolled, but at the same time, *P.*'s positions resemble those found in stylised compositions in painting. This association arises from thinking specifically about the photographer's gaze and its unconcealable interest.

Tomass Pārups

Vika Eksta (1987) is an artist and pedagogue living and working in Riga. She earned a BA from the Department of Audiovisual Art and Film Theory at the Latvian Academy of Culture as well as an MA from the Department of Visual Communication at the Art Academy of Latvia. Eksta has studied photography at Andrejs Grants' photo studio *2 Annas* and the EFTI School of Photography in Madrid. She is interested in conceptual art and long-term photographic projects. In her works Eksta also uses video, performance and visual archive research. She has received the ADC *Young Guns* award, the Riga Photography Biennial 2016 Award *Seeking the Latest in Photography!*, and the FK *Magazine* portfolio award, and since 2014 has taken part in exhibitions both in Latvia and abroad.